

50 Nato-sanasto

Äänitteen kesto: 37 min

Litterointimerkinnot

Haastattelija: Laura Murto
Vastaja 1: Niina Elomaa
Vastaja 2: Annastiina Reims

sa- sana jää kesken
(sana) epävarmasti kuultu jakso puheessa tai epävarmasti tunnistettu puhuja

(-) sana, josta ei ole saatu selvää
(--) useampia sanoja, joista ei ole saatu selvää
[tauco 10 s] vähintään 10 sekunnin tauco puheessa

, . ? : kieliopin mukainen välimerkki tai alle 10 sekunnin tauco puheessa

Laura Murto: Suomi liittyi Natoon 4. huhtikuuta 2023, ja yksi vaikutus, mitä ehkä heti ekana ei tuu mieleen, on se, miten se vaikuttaa myös kieleen. Ja tässä jaksossa keskustellaan Nato-terminologiasta ja etenkin valtioneuvoston kansliassa meneillään olevasta sanastoprojektista. Miksi Nato-termistöä on tarpeellista kääntää suomeksi ja ruotsiksi? Mitä yleisöjä Nato-sanasto palvelee? Entä millaisia haasteita käännoistyöhön on liittynyt? Muun muassa näistä teemoista keskustelemme tässä podcastissa.

[musiikkia]

Intro: Kuuntelet Maanpuolustuskorkeakoulun Sotataidon ytimessä -podcastia. Jaksoissa sotataidon asiantuntijat keskusteleval ajankohtaisista yhteiskuntaan ja sen turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

[musiikki loppuu]

Laura Murto: Nimeni on Laura Murto, olen kieliasiantuntija Puolustusvoimien Kielikeskuksessa, ja meillä on tänään täällä vieraina terminologi, erityisasiantuntija Niina Elomaa valtioneuvoston kansliasta ja englannin kielen asiantuntija ja sektorijohtaja Annastiina Reims Puolustusvoimien Kielikeskuksesta. Niina, esittelisitkö itsesi?

Niina Elomaa: Kiitos. Olen tosiaan valtioneuvoston kansliassa pitkään ollu töissä käänno- ja kielitoimialalla ja teen erityisesti sanastoprojekteja ja termineuvontaa eri kielillä. Ja meillä tosiaan laaditaan kaikenlaisia eri aiheiden sanastoja kääntämisen ohessa.

Laura Murto: Sulla on vissiin aika pitkä ura jo takana?

Niina Elomaa: Kyllä vaan, joo. Oon parikymmentä vuotta ollu valtioneuvoston kansliassa ja sitä ennen myös englannin kääntäjänä.

Laura Murto: Minkälainen koulutustausta sulla on?

Niina Elomaa: Helsingin yliopistossa olen opiskellut kieliä ja sitte sivuaineena siinä vähän kaikenlaista muutakin valtio-opista kielitieteeseen ja viestintään, että kyllä soveltuu hyvin tähän työhön.

Laura Murto: No mites Annastiina?

Annastiina Reims: Joo, eli tosiaankin toimin sektorijohtajan ja kieliasiantuntijan tehtävässä täällä Puolustusvoimien Kielikeskuksessa. Tausta on se, että olen filosofian maisteri englannin kääntämisestä. Sitten oon nyt, mitä, kuutisentoista vuotta ollu täällä Puolustusvoimien palveluksessa, ja tullu siinä sitten tehtyä sekä kääntäjän hommia että myöskin opetustehtävissä toiminut jonkun aikaa ja toinenkin tutkinto valtiotieteistä tässä työn ohessa tehtyä, niin se on se mun tausta.

Laura Murto: No, ennen ku mennään tarkemmin juuri tuohon Nato-termistön luomiseen, niin kertoisitteko, minkälaista ylipäätänsä on käännöstyö, terminologe-, terminologiatyö – melkoinen sana tuo [naurahtaa] terminologiatyö –, että mitä se oikeastaan on?

Niina Elomaa: Joo, no, tuolla kääntämisen ohessa tehtävä termityö on semmosta, että kerätään käännöksissä olleita termejä tai selvitetään käännöksiä varten termejä. Ja sitte kolmantena ihan tämmösii, et erilliset projektit, joissa sitten kootaan joku tietty aihepiiri, siitä keskeiset termit, ja tarvittaessa sitten moniakin kieliä voi olla mukana, mutta meillä yleensä suomi, ruotsi, englanti, tyypillisesti, välillä sitte muitakin kieliä. Ja tosiaan ajankohtasista aiheista nousee. On tehty sote-sanastoa ja on tehty koronasanastoo ja nyt tätä Nato-sanastoo.

Laura Murto: Ja onks nää sanastot laadittu virkamiehille nimenomaan, vai onko niistä myös iloa laajemmalle yleisölle?

Niina Elomaa: Ilman muuta laajemmin myös, että sekä virkamiehiä että kääntäjiä palvelee ja sitten tosiaan hyvin laajasti siellä käyttäjäkuntaa, jos ajatellaan vaikka sosiaali-terveysalaa, nii siellä sote-sanasto on varmasti laajassa käytössä. Ja varmasti sitten tässä Nato-sanastossaki niitä käyttäjiä on monella taholla. Ja ihan media ja kansalaisetkin voi tarvita tätä termistöä.

Laura Murto: No, Annastiina, kertoisitko lyhyesti tuosta Puolustusvoimien Kielikeskuksesta ja kielipalveluista etenkin?

Annastiina Reims: Joo, eli tosiaankin tää meidän Puolustusvoimien Kielikeskus, ollaan osa Maanpuolustuskorkeakoulua, mutta palvellaan koko puolustusvoimia. Ja yleisesti, niin Kielikeskus vastaa puolustusvoimien käännöstoiminnasta eri kielillä. On se sitten puolustusvoimien johdolle tai sitten joukko-osastoille tai viestintäyhteyksissä. Ja samoin henkilöstön täydennyskoulutus, eri kielikurssit ja tämmöset, niin niitä myös järjestetään. Ja samoin sitten Puolustusvoimien Kielikeskus vastaa tästä yliopistollisesta kielikoulutuksesta, mikä kuuluu esimerkiksi kadettien, heidän opintoihinsa, niin se on myöskin sitten Kielikeskuksen tehtävä, että sekä käännöshommia että opetushommia on ne, mistä Kielikeskus vastaa. Ja vois sanoa, että minkä eri alan, et totta kai (-) [06:00] erinäköiset sotilastekstit, on se sitten varomääräykset tai joku käyttöohjekirja. Sotilaan käsikirja on käännetty sekä ruotsiksi – totta kai, toisena kotimaisena kielenä – että englanniksi. Ja sitten erinäisiä vierailuihin liittyviä tekstejä tai sitten ihan päivittäiseen toimintaan.

Laura Murto: Mennään sit siihen, että miten Nato-jäsenyys on vaikuttanu teidän työhön tai työpäiviin ihan, että kertoisitteko siitä enemmän?

Niina Elomaa: No, meillä lähti tämä Nato-asia liikkeelle kääntämisen osalta sillä lailla, että tietysti, kun alko tulla ajatuksia, että Natoon voitaisiin liittyä, niin virkamiehet on toki joutunu sitten laatimaan tekstejä aiheesta, ja on tehty selontekoa ja hallituksen esitystä Natoon liittymisestä. Ja niissä yhteyksissä sitten on tarvittu suomen- ja ruotsinkielisiä termejä Natolle ja kirjottaa näistä aiheista, et monet virkamiehet on siinä yhteydessä alkanu sitte tarvitsemaan näitä. Ja tietenkin myös sitte kansalaisille viestimistä näistä aiheista, että on myös tää... Ja medially myös suuri rooli sitte tässä, että on saatu tietoa kaikille suomalaisille sitten Nato-asioista.

Laura Murto: Et ku te ootte aikasemminki, tai teillä te tuotatte näitä sanastoja, nii onks tää jollain taval poikennu sit näistä edellisistä projekteista tää Nato-termistön luominen?

Niina Elomaa: No siinä mielessä kyllä, että tässä on lähtökielenä englanti, että koska täs ei oookaan nyt kansallisesta asiasta kysymys, vaan nimenomaan Natosta, ja kaikki tekstit siellä on englanniks tai ranskaks. Mut että nyt täytyy osata ajatella myös, että mitä nää onki sitte suomeks tai ruotsiks.

Annastiina Reims: No, puolustusvoimien osalta voi tietysti sanoa, että totta kai, kun ollaan oltu pidemmän aikaa, jo 90-luvun puolivälistä, Naton kumppaneita, niin näitä Natoon liittyviä tekstejä on tullu ehkä enemmän kun tuolla muualla valtionhallinnossa. Mutta totta kai, kyllä se on näkyny sitten tää jäsenyys, että on tullu enemmän ehkä sitä, että täytyy ruveta miettimään näille meidän kansallisille erityispiirteille ehkä semmosia vastineita sitten myöskin suomesta Englantiin, että millä voidaan nyt liittolaisille selittää ehkä selkeemmin tätä meidän asevelvollisuusjärjestelmää ja muuta, mitä on toki aikasemminkin tehty, mutta jotta sitten yleisesti tää meidän käyttämä kieli on tavallaan sitä, mihin Natossa on totuttu.

Ja sitte o totta kai tullu nää eri Naton... Tulee näitä erinäisiä standardeja, mitä on satoja, ellei peräti tuhansia, niin niihin liittyviä aina kyselyitä tulee, että hei, että mikä standardi tämä on, tai sitten, että voiko näitä kääntää. Että pääosinhan noi standardit, ne on... Natossa ku on kaks virallista kieltä, eli ranska ja englanti, niin se on se ranskan- ja englanninkieliset versiot, mitkä on sitten ne, millä tavallaan toimitaan, että toki me voidaan kieli-asiantuntijoina siihen sitten avata ehkä niitä, jos siellä englanninkielisessä esimerkiks on jotain tämmösiä kohtia, mihin vaatii selvennystä tai muuta. Mutta sanotaanko, et työ on lisääntyne.

Laura Murto: No, tässä vaiheessa olis varmaan hyvä määritellä tarkemmin, mitä me tarkotetaan silloin, ku me puhutaan Nato-termistöstä tai Nato-sanastosta, Nato-terminologiasta. Niin mistä nyt on kyse tässä projektissa tarkemmin? Ja ketä siellä on mukana laatimassa tätä sanastoa?

Niina Elomaa: Joo, me ollaan nyt tässä vaiheessa saatu koottuu Naton organisaatioon liittyvät keskeiset nimikkeet, et siel on ihan niitä organisaation perusnimikkeitä, sitten siellä on noita komiteoita, noita (pää-, ja sieltä päämajan) [10:49] puitteissa toimivat osastot, ja sitten tulee tää komentorakenne. Eli siel on sitte kaikki shapet ja landcomit ja tämmöset myös sitte suomen- ja ruotsinkielisillä vastineilla.

Ja nyt sitten tehdään jatkoa, et tuo osa on julkaistu, mutta jatkoa ollaan tekemässä ja julkasemassa pian. Niin on tulossa keskeisiä henkilönimikkeitä, missä on komentajia ja kaikkia näitä esikunnissa tai johtoportaisissa toimivia henkilöitä, keskeisiä nimikkeitä, ja sitten tulee Naton tehtäviin liittyviä keskeisiä käsitteitä. Et siellä sitten taas on kriisinhallintaa, ja mitä kaikkea siellä nyt onki!

Laura Murto: Jos voisitte kuvailla ihan, et annatte meille snapshotin siitä, minkälaista se teidän työskentely on, että te kaiketi tapaatte, kuin monta teitä siellä on, ja mitä tapahtuu ehkä ennen sitä kokousta, ja miten te päätätte sit jostakin termistä?

Niina Elomaa: Meillä on tosiaan tässä projektissa ohjausryhmä ja projektiryhmä, ja projektiryhmä on sitte se, joka tätä työtä varsinaisesti tekee, ja me ollaan Annastiinan kanssa siellä projektiryhmässä. Siel on myös kieli-asiantuntijoita, muitakin kun me, ja sit sen lisäksi asiantuntijoita. Ja vielä konsultoidaan sitten tämän porukan ulkopuoleltakin muita asiantuntijoita. Ja vielä sitten, ku saadaan joku osio valmiiksi, nii lähetetään kommenttikierrokselle, että se käy vielä aika laajasti sitten ministeriöissä ja puolustusvoimissa ja myös Ruotsissa kommentoitavana. Et sit kun nää ruotsinkieliset termitkin halutaan myös ruotsalaisten käyttöön, niin sitten myös Ruotsista löytyy kommentoijia, ulkoministeriöstä sieltä ja puolustusvoimista, ja on ollu Maanpuolustuskorkeakoulustaki.

Annastiina Reims: Joo, tässä on tosiaanki ehkä semmonen haaste, mihin Niina tossa jo viittas, että nyt katotaan enemmän siitä englanninkielistä termiä tai ranskankielistä, mutta me ollaan pitäydytty niissä englanninkielisissä, että niille ne suomenkieliset ja ruotsinkieliset vastineet, että nyt ei mietitä tavallaan sitä, että hei, että meillä on nää

tietyt kansalliset termit, että jossain puolustusvoimien tapauksessa joku yleinen asevelvollisuus tai vastaava, vaan nyt meidän pitää miettiä sitä, että hei, että tää on se Naton komentorakenteen osa, että millä nimellä me tullaan kutsumaan sitä sitten suomeks tai ruotsiksi.

Että kun suomi on kielenä semmonen, että se ei hirveesti taivu siihen, että esmes lehtitekstiin vaan istutetaan se englanninkielinen nimi, vaan suomalainen yleisö on usein tottunut siihen, että siellä on suomenkielinen nimi sille jollekki organisaatiolle, mikä on sinänsä poikkeuksellista, että monissa muissa kielissä ja esmes muissa Pohjoismaissa lehdet tuppaa, he käyttää suoraan sitä englanninkielistä siellä lehtitekstissä. Mut se osittain liittyy myös näihin eri kielten eroihin, että suomi on semmonen, että ku meillä on noi sijapäätteet ja muut, niin se ei välttämättä hirveen hyvin sitte istu siihen, että yritetään niitä vieraskielisiä nimiä väkisin tavallaan laittaa sinne tekstin sekaan.

Laura Murto: No, toistaseks tää sanasto on käytännössä 50 sivun noin pituinen pdf, niin mitä kaikkea sieltä ihminen löytää, kun lähtee etsimään termiä? Ei ehkä niinkään, mitkä kaikki termit siellä on, vaan minkälaista informaatiota siellä on siellä sanastossa?

Niina Elomaa: Siel on tosiaan ne suositettavat termit suomeks ja ruotsiks, sit siellä löytyy myös sallittavia tai jopa hylättäviä joissaki tapauksissa, että halutaan ohjata myös sitä, että mikä termi ei sovi, vaikka sitä on ehkä jo käytetty. Ja sitten siellä uusimmassa luvussa 3, jossa on sitten näitä Naton tehtäviin liittyviä, nii siellä annetaan määritelmät niille käsitteille, ja ne määritelmätkin on suomeks, ruotsiks ja englanniks. Että sieltä sitten saa käsitystä, että mitä sillä termillä nimenomaan Natossa tarkotetaan. Ja tässä vois olla esimerkkinä kriisinhallinta, joka Natossa on laajempi, että siellä onkin monenlaisia kriisinhallintaoperaatioita, sisältyy siihen. Että se kannattaa sieltä lukaista vähä huolella.

Annastiina Reims: Joo, että toi kriisinhallinta oli sinänsä hyvä esimerkki, että sanotaanko, et suomalaisesta näkökulmasta me ollaan ehkä totuttu siihen viimisen, sanotaanko, 15-20 vuoden aikana, että kriisinhallinta on vähän sama kun rauhanturvaaminen, mutta itse asiassa Naton kontekstissa se on paljon laajempi käsite. Et sitä ei voi tavallaan vetää yhdysmerkkejä rauhanturvaamisen ja sitten kriisinhallinnan välille, vaan täytyy pitää mielessä se, että Naton yhteyksissä se on paljon laajempi tavallaan tämmönen kenttä, minkä se kattaa se crisis management.

Laura Murto: Mä haluaisin ottaa toisen esimerkin sieltä sanastosta vaan siinä, et jos vaikka, Annastiina, käyt läpi sen ajatus- tai pohtimisprosessin, et kun sieltä etsii sanan, vaikka joint force command, et mikä se vois olla suomeks, ja siel on nyt suosituksena yhteisoperaatiojohtoporras. Niin voisitko selittää, miksi juuri tähän vastineeseen sitten päädyttiin?

Annastiina Reims: Joo, eli tosiaankin tää on terminä ehkä semmonen, missä tulee hyvin ilmi se, että meidän suomalaistenkin pitää pikkasen muuttaa sitä ajattelutapaa, miten

me käsitetään eri tämmöset organisaatiot ja se, miten ne toimii. Että siihen on tosiaanki päädytty tähän johtoporras-termiin, mikä on tietysti suomessakin ollu käytössä, mut se on ollu tuolla taktisella ja operatiivisella tasolla ehkä enemmänkin, mut nyt se on tämmösessä isommassa esikunnassa. Ja tosiaankin tähän päädyttiin sen jälkeen, kun juteltiin ja konsultoitii alan asiantuntijoita, sotilaita (tästä, tästä) [17:48] hyvinkin paljon käytiin keskustelua, että kun sillä johto-, sitä ei voi kutsua esikunnaksi, mitä on myöskin näkyne, koska sillä johtoportaalla on sitten vielä erillinen esikuntansa, headquarters, sen commandin alla, joka on varsinainen se tavallaan tämmönen suomalaisesti käsitettävä esikunta, joka sitten hoitaa sen päivittäisen toiminnan. Et se, että tämmöstä commandia ei suoranaisesti sitte sen takia pysty kutsumaan suomeks esikunnaksi, koska se ois sitten vähän tautologisesti, että se on esikunta, jolla on sitten vielä erillinen esikunta, nii se ei suomeks toimi.

Ja tää sama problematiikka itse asiassa on myöskin ruotsissa, tai ruotsiksi, varsinkin tuolla... Konsultoitii Ruotsin puolustusvoimien, Ruotsin asevoimien kollegoita ja käytiin, että heillä on myöskin tätä samansuuntasta problematiikkaa, että on tavallaan suppeammin tähän asti käsitetty se... tai laajemmin oikeestaan se esikunta, että se on sekä se organisaatiopalikka että sitten se toimiva osa siellä organisaatorakenteessa. Nyt täytyy vähän sitä omaa ajattelutapaa muokata uudestaan, niinku monessa muussakin asiassa tähän Nato-jäsenyyteen liittyen, niin, että se, että okei, meillä on se johtoporras, mikä on tavallaan se laatikko siellä jossakin organisaatiokaaviossa, ja sillä on allaan sitten vielä erikseen se esikunta, joka itse asiassa sitten antaa ne käskyt sinne alajohtoportaalalle tai muuta.

Laura Murto: Tää terminologiatyö Suomessa on vasta alkanut oikeestaan, mutta mitäs sitten, kun tätä terminologiatyötä – tai ei juuri tätä, mutta yleisesti – tehdään Natossa myös? Niin, Annastiina, sä oot käynytki siellä Brysselissä näissä kokouksissa, niin kertoisitko siitä puolesta hieman, et miten terminologiatyötä tehdään Natossa?

Annastiina Reims: Joo, ja me ollaan Niinan kanssa, molemmat ollaan käyty siellä, eli siellä löytyy tämmöinen, Naton esikunnan alta – eli NATO HQ – löytyy tämmönen terminologiaelin, Military Committee Terminology Board, joka linjaa ne englannin- ja ranskankieliset käsitteet, mitä Natossa tullaan sitte käyttämään. Ja se toimii sillä tavalla, että siellä on eri Nato-maista kieliasiantuntijat edustettuina, ja sitä vetää, sen puheenjohtajana toimii Naton pääterminologi, joka on yleensä sitten jostain jäsenmaasta, mutta on niinku Naton palkkalistoilla.

Ja ideana on tosiaankin se, että eri... on se sit aselaji tai joku erityisala, niin heillä on nämä omat termistönsä, ja siellä on alan, jonkun tietyn alan tai aselajin asiantuntijat laatineet tämmösen, että hei, että tässä on tämä termi, mitä me suositellaan käytettäväksi, ja tässä on sen määritelmä ranskaksi tai englanniksi. Ja sitten se tulee sinne kieliasiantuntijoiden pohdittavaks. Siitä käydään keskustelua sekä kieliasiantuntijoiden kesken, ja sit aikasemmin totta kai käyty keskustelua näiden asiantuntijoiden kanssa, miten he on päätyneet siihen tiettyyn termiin, tiettyyn määritelmään. Mutta loppujen lopuks se on se kieliasiantuntijoiden tämmönen kollegio

tai tää työryhmä, mikä sen päättää, sen, että mikä on se terminologia, minkä Nato sitten ottaa käyttöön ranskaksi ja englanniksi.

Laura Murto: Nyt mä heitän hieman provosoivan kysymyksen. Tää kuulostaa niin kauheen viralliselta, ja on prosessia ja muuta, niin miten vakavasti nää termit kannattaa ottaa, et jos on tähänkin asti pärjännyt sillä, että kun on ollut pakko tavallaan itse keksiä tai soveltaa, ja se työ on ihan sujunut, niin tarvitaanko näitä virallisia termejä?

Niina Elomaa: No sikäli varmaan kyllä, että jos Nato-asioista ollaan... Jos Natossa ollaan tekemässä jotain yhdessä, tai on vaikka joku operaatio, niin jotta kaikki osaa tehdä sen, mitä on suunniteltu ja mitä tarkoitus tehdä, niin kyllä siellä pitää olla ne ihan oikeet termit, että kaikki sitte toimii sen suunnitelman mukaan. Ja poliittisella tasolla myös, että ymmärretään yhteiset termit samalla lailla.

Annastiina Reims: Ja sitte myöskin vois sanoa sen, että täytyy muistaa se, että siitä pystyy... täytyy kyetä viestimään sitte myöskin suurelle yleisölle, ehkä siitä jostain tietystä... on se sitte joku projekti tai operaatio tai vastaava, niin täytyy kyetä viestimään sille kotimaan yleisölle, ja siinä mielessä se palvelee myöskin sitä mediaa, että medialle on annettu vähän niin sanotusti kättä pidempää, et hei, että tässä olis suosituksia, että mitä kannattaa suomeksi ja ruotsiksi sitte käyttää eri yhteyksissä, jotta sitte kansalaiset saa helpommin tietoa siitä, et mitä on tekeillä, että vaikka siellä saatetaan päivittäisessä käytössä sitten sillä ammattilaistasolla käyttää sekasin niitä suomenkielisiä ja englanninkielisiä.

Laura Murto: No sitten seuraava kysymys. Lyhenteet, etenkin kirjainlyhenteet. Onkos odotettavissa sellaista listaa, mistä löytyisi käännökset tai vastineet tai vaan avattunakin nää lyhenteet, kirjainlyhenteet?

Niina Elomaa: No, suositus on, että nyt ei keksitä mitään suomen- ja ruotsinkielisiä lyhenteitä, vaan käytetään sitä suomen- tai ruotsinkielistä termiä. Voi toki sit laittaa vaikka sen englanninkielisen lyhenteen siihen näkyviin, jotta varmasti kaikki ymmärtää, että okei, nyt on kyse SHAPEstä tai jostakin tietystä... Et se englanninkielinen kannattaakin laittaa siihen näkyviin. Mutta ei pidä kyllä suomenkielisiä keksiä nyt tässä eikä ruotsinkaan.

Laura Murto: Joo, ja sitten myöskin, mitä noihin englanninkielisiin tulee, niin sanoisin, että ei kannata laatia mitään listoja, koska ne elää koko ajan, nämä lyhenteet, ja ne on hyvinkin, saattaa olla operaatio- tai esikuntakohtasia, että ne tietyt lyhenteet on siellä käytössä. Mutta se on se, että kun Natolla on niitä kymmeniä, ellei satoja eri lyhenteitä, että Suomessakin puolustusvoimissa on niitä lyhenteitä riittämiin, puhumattakaan sitte, ku mennään Nato-tasolle, niin englanniks esimerkiks tai ranskaksi, niin paras esimerkki, minkä mä oon nähny, on se, että sulla on englanniksi yksi lyhenne, mutta sillä voi olla 12 eri merkitystä. Eli ellei sitä avaa, niin se lukija on sitten kyllä vähän ehkä hukassa: okei, mä tunnen tälle lyhenteelle tämän merkityksen, mut se ei täsmää nyt tähän kontekstiin, missä tätä käytetään. Että se ei sinänsä palvele.

Ja myöskään Naton piirissä ei nykyään enään laadita tällöisiä erillisiä sanastoja tai vastaavia, mitä aikasemmin ehkä on laadittu, vaan Natokin on siirtymässä siihen, että heillä on tämä tällöinen yhteinen portaali, NATOTerm, mihin on sitten kerätty kaikki nämä eri... on se sit eri aselajien tai vastaavien sanastot. Mutta tällöisiä erillisiä, mitä jotkut on ehkä joskus käyttäneet: AAP-06 tai AAP-15, jotka saattaa olla ehkä kuulijoille tuttuja, niin niitä ei enään päivitetä, eikä niitä erikseen enään, niinkun, esmes Naton piirissä ei laadita, vaan NATOTerm on se tavallaan, mistä ne kaikki löytyy, mikä löytyy ihan netistä, jos laittaa hakukoneeseen NATOTerm, nii päättyy sinne sivuille.

Laura Murto: Teillähän on valtioneuvoston kansliassa termipankki. Siihen pääsee kuka vaan, löytyy netistä. Niin onko suunnitelmissa, että tätä Nato-sanastoa olis siellä jossain vaiheessa myös?

Niina Elomaa: Kyllä, valtioneuvoston termipankki Valter on varmaan sitte se paikka, mihin tän projektin päätteeksi viedään sitte tämä. Et toistaseks on pdf-versiota pelkästään, mutta sitten lopuks varmaan myös löytyy Valterista.

Laura Murto: Jutellaan vielä hetki näistä haasteista, jota liittyy terminologiatyöhön, niin voitteks te kertoo muutaman esimerkin ihan, että kun ootte keskustelleet, et mikä olis se suositeltava vastine, niin mitä kaikkea siin on voinu tulla esille siinä keskustelussa?

Annastiina Reims: No, se on tietysti se, että noi... Sit jos miettii ihan Nato-näkökulmasta, nii se rajaaminen varmaan on ensin, että mitä kaikkia termejä me nyt otetaan tähän, että kuinka syvälle tavallaan mennään sitte sinne, on se sitte Naton komentorakenteeseen tai johonkin komiteoiden nimiin tai tällöisiin, että ensin vähä, että miten se rajataan, että mitkä olis ne tärkeimmät saada suomen- ja ruotsinkieliseks, on varmaan se. Ja sit tosiaankin se, että kun ei välttämättä ole joillekin näille minkään näköisiä suomen- tai ruotsinkielisiä vastineita aikasemmin, niin siinä tavallaan korostuu sitte se yhteistyö niiden substanssiosaajien, näiden asiantuntijoiden ja kieliasiantuntijoiden välillä, että päästään kuulemaan heidän mielipiteensä, ja sitten mietitään kieliasiantuntijoiden näkökulmasta, että joo, ehdotettu näin, mutta sit esimerkiks noi määritelmät on ollu... Niina osaa siitä kertoo vähän enemmän, mutta määritelmät on ollu semmosia, että ne sitten täytyy miettiä tällöisessä sanastossa siitä näkökulmasta, miten se siihen sanastoon myöskin sopii.

Niina Elomaa: Joo, tosiaan, ja just niin, että ne määritelmät on joko nii, että niitä on löydetty Naton teksteistä tai NATOTerm-termipankista, tai joka tapauksessa nii, et ne huomioidaan, että ne on kirjotettu Naton näkökulmasta ja kuvaa just sitä, miten Natossa tämä termi ymmärretään tai tää käsite ymmärretään. Välillä sitten, kun niitä määritelmiä ei helposti löytyny, nii sitten on projektiryhmässä muotoiltu ne eri lähteitä hyväksi käyttäen ja asiantuntijoiden näkemyksiä sitten myös kuultu.

Ja tuossa rajaamisessa, niin tosiaan, ku ajatellaan, että NATOTermissä taitaa olla parikymmentätuhatta termiä, niin samaan ei [naurahtaa] mitenkään voida pystyä sitten

tässä, että aika pienin resurssein ja nopealla aikataululla nyt sitten tässä tehdään tätä projektia. Niin se on sillä lailla ajateltu, että tää on valtioneuvostossa tarvittavaa termistöä, ja ei mennä sitte kovin syvälle näihin taktisiin ja operatiivisiin käsitteisiin, että sitten taas ehkä... Onko niin, että sitten Naton operaatioissa kun ollaan, nii siellähän sitte se komentokieli tai se kieli, jota käytetään, on englanti, nii sit ei ehkä niitä ihan pikkutarkkoja termejä suomeksi tarvitakaan.

Laura Murto: Se, mikä mulla pistää korvaan, on se, et te molemmat sivulauseessa mainitsitte, ku puhutaan haasteesta, Ruotsin, eli ilmeisesti se ei ole se haastava asia, että ei vaan se, että teillä on ryhmä, mis on eri alan asiantuntijoita ja kielitieteilijöitä, mutta myös ihan eri maasta olevia ihmisiä, mutta se puoli ilmeisesti sujuu sitten hyvin?

Niina Elomaa: Joo, kyllä me saadaan kommentteja Ruotsista, ja he ovat tosi tyytyväisiä, että me, kun ollaan Natossa vähän aikasemmin tässä nyt oltu, ollaan sitten päästy aikasemmin alottamaan tätä pohdintaa näistä Nato-termeistä. Ja sitten sen myötä he tyytyväisenä ottavat vastaan kyllä sitä työtä, mitä meillä tehdään, ja mielellään haluavat myös, että se toimii sitte heidän maassakin se sanasto, niin haluavatkin kommentoida. Ja totta kai halutaan sitte tehdä hyvä sanasto, joka palvelis molempia maita.

Annastiina Reims: Ja sitte se, että Suomi kun on kaksikielinen maa, eli tarvitaan myöskin ne ruotsinkieliset vastineet, niin siinä sitten on myöskin näitä tämmösiä kansallisia eroja, mistä on käyty keskustelua, että ruotsalaisilla on tietysti se oma tapansa nimittää eri asioita sotilaskontekstissa, että vaikka meilläkin on Uudenmaan prikaati, Nylands brigad, joka toimii ruotsiksi, niin heillä ei kuitenkaan se käytetty sanasto ja muu, nii se ei oo välttämättä ihan sama ku mitä ruotsalaisilla on, niin sit varsinki näitten ruotsinkielisten termien osalta se on ollu vähän tämmöstä yhteensovittamista ja kompromissien hakua, että okei, että kun suomenruotsissa käytetään tätä termiä ja riikinruotsissa käytetään tuota termiä, niin se, että ei voi tavallaan liikaa jäädä siihen omaan kansalliseen rakenteeseen kiinni, vaan täytyy ymmärtää, et hei, että tässä nyt haetaan myöskin semmosta, mikä toimii siinä Nato-kontekstissa ja sen selittämisessä.

Laura Murto: No, silloin ku Suomi liittyi Natoon, niin se oli lievästi sanottuna todella... Sanotaan näin, että Suomen puolustuspolitiikka on todella isossa murrosvaiheessa, niin miten tämä näkyy terminologiatyössä?

Annastiina Reims: No, kyllähän se näkyy siinä mielessä, että tulee näitä tämmösiä käsitteitä, mitä ei oo ehkä Suomessa ennen käytetty, tai käytetty vähän eri näkökulmasta. Et tosiaankin, että kun aikasemmin ollaan oltu puhtaasti siihen kansalliseen puolustukseen keskittyneitä, niin nyt tulee vahvemmin myöskin se, että Naton jäsenenä meillä on velvollisuus, Suomella on velvollisuus myöskin puolustaa näitä muita jäsenmaita ja muita liittolaisia, vaikkakin Suomi ensi sijassa vastaa siitä omasta puolustuksesta.

Niin yks tämmönen termi tietysti, mikä on Natossa aika iso, varsinkin nyt tän Ukrainan sodan jälkeen, mikä on taas tullu vähän... tämmönen uudelleentuleminen, on toi deterrence englanniks, mitä on paljon käytetty. Ja suomeks siitä on ollu hieman sitten eriäviä versioita, et välillä on puhuttu pelotteesta, välillä on puhuttu pidäkkeestä. Ja nyt sitten just tässä sanastotyössä tuli se haaste, että mitä tästä tullaan nyt käyttämään sitten suomeksi, et onko se pidäke vai onko se pelote, ja konsultoitu muun muassa Maanpuolustuskorkeakoulun professoreita strategian osalta ja niin edespäin, et mikä olisi se suositeltava, et miten tää deterrence nyt sitten suomennettaisiin tai ruotsinnettisiin. Mutta suomeks ollaan päädytty siihen tällä hetkellä, että se tulee olemaan se pelote, koska siihen kuuluu näin Nato-kontekstissa nimenomaan tavallaan tämä Naton ydinsateenvarjo myöskin, että kun suomeks aikasemmin on puhuttu pidäkkeestä, niin se on ollut tästä suomalaisesta näkökulmasta tavallaan se pidäke, et se on hieman suppeampi, kun sitte taas pelotteen tarkoitus on (ehkä ehkäistä) [35:40] täysin se toivottavasti, että mitään ei edes tehdä tai lähdetä johonkin sotilasoperaatioon, kun pidäkkeen näkökulma on ehkä vähän suppeempi, semmonen, että pystytään hidastamaan sitä tai ainakin vaikeuttamaan, jos ei muuta.

Laura Murto: Tässä lopussa haluaisin kiittää Niinaa ja Annastiinaa. Ja kiitos teille kuulijoille myös, ja tiedoksi, että tää Nato-sanasto on löydettävissä tosiaan tuolta valtioneuvoston kanslian sivustolta, mutta meillä on myös se linkki tähän sanastoon tän podcastin jakson kuvaustekstissä. Ja toiveena on, että mahdollisimman moni löytäisi tämän sanaston ja kertoisi siitä eteenpäin, jotta tosiaan puhuttaisi samoilla termeillä samoista asioista. Kiitos kaikille.

Annastiina Reims: Kiitos.

Niina Elomaa: Kiitos.

[musiikkia]